

Saeimas Zolitūdes traģēdijas parlamentārās
izmeklēšanas komisijai
saeima@saeima.lv

ELEKTRONISKI PARAKSTĪTA
DOKUMENTA KOPIJA

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

Sabiedriskā labuma biedrība

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU

Reģ.nr.: 40008037054

A.Čaka iela 49-4

Rīga, LV-1011, Latvija

T : +371 67285585

F : +371 67285584

E-mail: ti@delna.lv

www.delna.lv

Rīgā, 2015.gada 1.jūlijā
Nr. 4.4./21

Par trauksmes cēlēju (TC) tiesiskās aizsardzības sistēmas izveide

Sabiedrība par atklātību – Delna (Delna) iesniedz savus priekšlikumus un redzējumu TC tiesiskā regulējuma izstrādei.

Delna uzskata, ka galvenās situācijas, kuras normatīvajam regulējumam jāregulē ir:

1. Situācija, kad pati prettiesiskā darbība vēl nav notikusi vai TC nav pārliecināts, ka tā ir prettiesiska darbība. (TC ziņojums ir jāaizsargā arī gadījumā, ja tas ir izrādījies kļūdains.)
2. Konfliktsituācija gadījumā, ja TC ziņojums satur konfidenciālu informāciju, ko ir noteicis TC darba devējs.
3. Situācija, kur tradicionālie (normālie) ziņošanas kanāli ir sabojāti vai neadekvāti.
4. Visdažādākās atriebības formas, kas neaprobežojas tikai ar atlaišanu no darba.
5. Pierādīšanas pienākuma jautājums: atbrīvošana no darba vai cita veida atriebība vienmēr tiek pasniegta kā citu iemeslu dēļ. Tādēļ ir svarīga juridiskā prezumpcija, ka atriebības iemesls ir ziņošana.

Šis uzskaitījums nav galīgs, jo normatīvajam regulējumam ir jāspēj nodrošināt TC aizsardzību pie jebkura trauksmes celšanas gadījuma. Jāsaprot arī tas, ka var būt negodīgi TC gadījumi un tie jāspēj identificēt jau sākotnējā stadijā. Tāpēc svarīgi ir precīzi likumā nodēfinēt, kas ir trauksmes cēlējs un kas ir trauksmes celšana.

Izstrādājot trauksmes cēlēju tiesisko aizsardzības mehānismu, svarīgi ir to radīt efektīvu, lai to būtu iespējams piemērot dažādiem gadījumiem un aizsardzība nebūtu koncentrēta tikai uz noteiktas jomas pārkāpumiem. Lai pārbaudītu, vai izveidotā TC tiesiskā aizsardzība sistēma ir reāla, Delna uzskata, ka ir nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

1. Vai TC tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir attiecināmi gan uz publisko, gan uz privāto sektoru?
2. Vai TC regulējums attiecas arī uz policiju, militāro jomu un drošības sektoru?
3. Vai pierādījumu nasta ir noņemta no TC, kas atsaucās uz atriebību?
4. Vai pastāv kāds ierobežojums tam, ko var uzskatīt par atriebību? Vai tas attiecas uz darbībām, ko veikušas trešās puses?

KONTROLE

3.08.2015.

SABIEDRĪBAS KANCELEJA

01-07-2015

Nr. 3/1419-12/15 Plkst. 11-56

- 2
5. Vai ir prezumēta TC labā ticība?
  6. Vai konfidencialitātes nosacījumi nav svarīgāki par visas sabiedrības interesēm?
  7. Vai pastāv aizsardzība juridiskās palīdzības meklēšanā?
  8. Kurās iestādēs TC var vērsties?
  9. Vai ir pienākums izmeklēt TC ziņojumus?
  10. Vai par izmeklēšanas rezultātiem paziņo TC?
  11. Pie kādiem apstākļiem ziņojumi NVO būtu jābūt aizsargātiem?
  12. Vai ir institūcija, kas uzrauga aizsardzību?
  13. Vai TC ir nodrošināti tiesiskie aizsardzības līdzekļi tiesā?
  14. Cik efektīva ir tiesu sistēma TC lietās?
  15. Vai pastāv atlīdzības sistēma TC?
  16. Cik ļoti sabiedrība ir informēta (uzticas) par TC tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un ziņošanas kanāliem?

Delna uzskata, ka pats efektīvākais veids TC aizsardzībai ir atsevišķa likuma izstrāde. Tomēr, likuma izveide ir tikai sākums. Svarīgi ir regulāri novērtēt likuma darbības efektivitāti, atbildot uz šādiem jautājumiem:

1. Kādi līdzekļi tiek izmantoti, lai nodrošinātu, ka likums ir plaši izziņots (sabiedrībai ir pieejama plaša informācija par TC tiesiskās aizsardzības līdzekļiem)?
2. Vai ir veikti pētījumi par TC likuma ietekmi?
3. Vai TC likums ir sekmējis kādu nozīmīgu pārkāpumu atklāšanu?
4. Cik daudz TC ziņojumus iestādes ir saņēmušas?
5. Cik daudz TC ir vērsušies pēc kvalificētiem padomiem?
6. Cik daudz TC lietās ir meklēta tiesiskā aizsardzība?
7. Cik daudz un cik lielas ir piešķirtas atlīdzības?
8. Kāds ir sabiedrības viedoklis par likuma ietekmi?

Bez normatīvā regulējuma piemērošanas izvērtējuma, svarīgi ir nodrošināt izmeklētāju un tiesu izpratni par trauksmes cēlējiem un trauksmes celšanu. Ja šīs sapratnes nebūs, normatīvā regulējuma piemērošana nebūs efektīva un veidosies gadījumu „brāķi”.

Ar cieņu,

Gundars Jankovs

Direktors

Laika zīmogs:
01.07.2015.

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

KOPIJA PAREIZA

Latvijas Republikas Saeimas
Dokumentu nodaļas Lietvedības vadītāja

J. Tīlika J. Tīlika
Rīgā 2015. gada "....." *jūlijā*.....

Lietā caursūtas
2 (divas) lapas

LĪGA CUKANOVA
Vecākā lietvede

Līga Cukanova
01.07.2015.